

V. FEJEZET A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK

67. §

A Magyar Köztársaság államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdik az államszervezet alkotmányos működése felett.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása. Az alkotmányszöveg az államszervezet demokratikus működése helyett az alkotmányos működés feletti örökösdést teszi az államfő feladatkörévé.

68. §

(1) A köztársasági elnök

- a) képviseli a Magyar Köztársaságot,
- b) kinevezi a nagyköveteket, megbízza és fogadja a diplomáciai képviselők vezetőit,
- c) adományozza a törvényben meghatározott kitüntetések, valamint engedélyezi külföldi állami kitüntetések viselését,
- d) előlépteti a tábornokokat,
- e) kinevezi az egyetemi tanárokat,
- f) gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát,
- g) dönt a magyar állampolgárság honosítással történő megszerzéséről,
- h) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az Alkotmány vagy törvény a hatáskörébe utal.

(2) A köztársasági elnök részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésén.

(3) A köztársasági elnök hivatali tevékenységével összefüggő minden döntéséhez és intézkedéséhez a miniszterelnök vagy a feladatkörrel rendelkező miniszter ellenjegyzése szükséges.

(4) Nem szükséges ellenjegyzés

- a) a köztársasági elnök hatáskörébe utalt személyi javaslatok megtételéhez,
- b) a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese és a hivatásos bíró kinevezéséhez,
- c) az Alkotmánybíróság eljárásával kapcsolatos hatáskörök gyakorlásához,
- d) a köztársasági elnök hivatalával összefüggő hatáskörök gyakorlásához,
- e) az Országgyűlés feloszlatásához.

Az alkotmányszöveg az Alkotmány más helyein a köztársasági elnökhöz telepített hatásköröket nem ismétli meg feleslegesen. A tervezet – az 1946. évi I. törvény logikáját követve – kiterjeszti a köztársasági elnök intézkedéseinek ellenjegyzéshez kötöttségét. A hadsereg főparancsnoki jogkörét a tervezet nem a köztársasági elnökhöz telepíti, ugyanakkor egyes, ezzel összefüggő szimbolikus aktusokat államfői hatáskörben hagy.

69. §

(1) Az Országgyűlés a köztársasági elnököt titkos szavazással, öt évre választja.

(2) Köztársasági elnökké az a büntetlen előéletű, az országgyűlési képviselők választásán választójoggal rendelkező magyar állampolgár választható meg, aki a választás napjáig a harmincötödik életévét betöltötte.

(3) Köztársasági elnökké ugyanaz a személy legfeljebb két alkalommal választható meg.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása.

70. §

(1) A köztársasági elnök választását az Országgyűlés elnöke tűzi ki.

(2) A köztársasági elnököt a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejárta előtt legalább harminc, legfeljebb hatvan nappal, ha pedig a megbízatás annak lejárta előtt szűnt meg, a megszűnéstől számított harminc napon belül kell megválasztani.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása kiegészül a választás legkorábbi időpontját meghatározó szabállyal, ezzel elkerülve a korábban felmerült, politikai indíttatású alkotmányjogi vitákat.

(3) Köztársasági elnököt az országgyűlési képviselők egyötöde írásban jelölhet. Minden országgyűlési képviselő egy személyt jelölhet. Annak, aki több személyt jelölt, mindegyik jelölése érvénytelen.

Ötven képviselő helyett azért indokolt a képviselők egyötödét felhatalmazni a jelölésre, mert az Alkotmány nem határozza meg az országgyűlési képviselők számát.

(4) A köztársasági elnök megválasztásához az első szavazási fordulóban az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Ha a megkívánt többséget egyik jelölt sem szerezte meg, új jelölés alapján a következő napon újból szavazást kell tartani.

(5) A második szavazási fordulóban a köztársasági elnök megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(6) Ha a második szavazási fordulóban a megkívánt többséget egyik jelölt sem szerezte meg, legkésőbb a következő napon harmadik szavazási fordulót kell tartani, amelynek során csak azokra a jelöltekre lehet szavazni, akik a második szavazási fordulóban a két legmagasabb számú szavazatot kapták.

Az alkotmányszöveg kezeli a szavazategyenlőség kérdését is: ha az első két legtöbb szavazatszámot több jelölt is elnyerte, mindannyian részt vehetnek a harmadik fordulóban.

(7) A harmadik szavazási fordulóban a köztársasági elnök megválasztásához az országgyűlési képviselők több mint felének szavazata szükséges.

Fontos alkotmányos érdek fűződik ahhoz, hogy kellő legitimitációval rendelkezzen a köztársasági elnök, így a tervezet abszolút többséget követel meg az államfő megválasztásához.

(8) Ha a harmadik szavazási forduló is eredménytelen volt, ismételt jelölés alapján új választást kell tartani.

A hatályos alkotmány nem kezeli azt a helyzetet, amikor a harmadik fordulóban sem sikerül államfőt választani, ezt a hiányosságot az alkotmányszöveg pótolja.

71. §

(1) A köztársasági elnök a korábbi köztársasági elnök megbízatásának megszűnésekor lép hivatalba.

(2) Ha a köztársasági elnök megválasztására a korábbi köztársasági elnök megbízatásának megszűnését követően kerül sor, az új köztársasági elnök a megválasztásával hivatalba lép.

(3) A köztársasági elnök a megválasztását követően az Országgyűlés előtt esküt vagy fogadalmat tesz.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása.

72. §

(1) A köztársasági elnöki tisztség összeférhetetlen minden más állami, társadalmi szervezeti, politikai és gazdasági tisztséggel vagy megbízatással. A köztársasági elnök más kereső foglalkozást nem folytathat, egyéb tevékenységéért – a szerzői jogi védelemben részesülő tevékenységet kivéve – díjazást nem fogadhat el.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása.

(2) A megbízatási ideje alatt a köztársasági elnök ellen nem lehet büntetőeljárást indítani, továbbá vele szemben nem lehet a személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítani.

A köztársasági elnök számára sérthetlenségének kimondása helyett egyértelmű fogalmak használata célszerű. A bűncselekményt elkövető köztársasági elnököt az Alkotmánybíróság megfoszthatja tisztségétől, ezt követően pedig már a büntetőeljárás lefolytatható vele szemben.

(3) A köztársasági elnököt megbízatása alatt és annak megszűnése után törvényben meghatározott, a függetlenségét biztosító javadalmazás és más juttatások illetik meg.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása.

73. §

(1) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén, vagy ha a köztársasági elnök megbízatása megszűnt, az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig a köztársasági elnök hatásköreit az Országgyűlés elnöke gyakorolja.

A hatályos Alkotmány szerint a helyettesítő házelnök nem gyakorolhatja a köztársasági elnök valamennyi hatáskörét. Ezen kivételek fenntartása indokolatlan.

(2) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén a helyettesítés szükségességéről a köztársasági elnök dönt. Ha a köztársasági elnök akaratnyilvánításra képtelen, az akadályoztatás tényét a Kormány vagy az országgyűlési képviselők egyötödének indítványára az Országgyűlés a képviselők kétharmadának szavazatával állapítja meg.

A hatályos alkotmány nem rendezi az átmeneti akadályoztatás esetén követendő eljárást.

(3) A köztársasági elnök helyettesítése idején az Országgyűlés elnöke az országgyűlési képviselői jogait nem gyakorolhatja, helyette az Országgyűlés elnökének feladatát az Országgyűlés általa kijelölt alelnöke látja el.

74. §

(1) A köztársasági elnök megbízatása megszűnik:

- a) megbízatási idejének lejártával,
- b) lemondásával,
- c) összeférhetlenségének kimondásával,
- d) választójoga elvesztésének megállapításával,
- e) ha kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatkörének ellátására,
- f) az elnöki tisztségtől való megfosztásával.

(2) A köztársasági elnök az Országgyűléshez intézett írásbeli nyilatkozatával lemondhat megbízatásáról.

Az alkotmányszöveg – az életszerűséget szem előtt tartva – nem tartja fenn a lemondásnak az Országgyűlés általi elfogadáshoz kötését.

(3) Ha a köztársasági elnök úgy lépett hivatalba, hogy a vele szemben fennálló összeférhetlenségi okot nem szüntette meg, vagy a köztársasági elnökkel szemben a tisztségének gyakorlása során összeférhetlenségi ok merül fel, az országgyűlési képviselők egyötödének indítványára az Alkotmánybíróság nyolc napon belül kimondja a köztársasági elnök összeférhetlenségét.

(4) Az országgyűlési képviselők egyötödének indítványára az Alkotmánybíróság nyolc napon belül megállapítja, hogy a köztársasági elnök a választójogát elveszítette, illetve hogy a köztársasági elnök feladatkörének ellátására legalább kilencven nap óta képtelen.

A hatályos alkotmányi szöveg gördülékenyebb megfogalmazása.

(5) A köztársasági elnök tisztségétől való megfosztását az Országgyűlés a képviselők egyötöde kezdeményezheti. Az eljárás megindításához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az eljárást megindító országgyűlési határozat meghozatalától az eljárás befejezéséig a köztársasági elnök a jogkörét nem gyakorolhatja. Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnököt tisztségétől megfosztja, ha a köztársasági elnök az Alkotmányt vagy valamely törvényt szándékosan megsértette.

A köztársasági elnökkel szembeni büntetőeljárás lefolytatására az Alkotmánybíróság nem alkalmas, mivel nem egyedi ügyekben ítélező bíróság. Az alkotmányszöveg szerint az Alkotmánybíróság csupán megfosztja a jogsértő államfőt a tisztségétől, ezt követően pedig rendes bíróság dönthet az elnök büntetőjogi felelősségre vonásáról.